

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЗ «ПІВДЕННОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ
імені К. Д. УШИНСЬКОГО»

**МУЗИЧНА ТА ХОРЕОГРАФІЧНА ОСВІТА
В КОНТЕКСТІ КУЛЬТУРНОГО
РОЗВИТКУ СУСПІЛЬСТВА**

**Матеріали і тези ІХ Міжнародної конференції
молодих учених та студентів
(20-21 жовтня 2023 р.)**

2 том

ОДЕСА 2023

УДК: 37+78+792.8+008-021.1

Музична та хореографічна освіта в контексті культурного розвитку суспільства. Матеріали і тези ІХ Міжнародної конференції молодих учених та студентів (Одеса 20-21 жовтня 2023 р.). — Т.2. — Одеса: ПНПУ імені К. Д. Ушинського, 2023. — 162 с.

Рекомендовано до друку вченою радою Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського». Протокол № 4 від 30.11. 2023 р.

Редакційна колегія:

Мартинюк Тетяна Володимирівна, доктор мистецтвознавства, професор, завідувач кафедри-професор кафедри мистецьких дисциплін і методик навчання Університету Григорія Сковороди в Переяславі;

Демидова Віола Григорівна, кандидат педагогічних наук, професор, професор кафедри сольного співу Одеської національної музичної академії імені Антоніни Нежданової.

Матеріали і тези друкуються в авторській редакції

Технічний редактор Г.О. Реброва

©Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського, 2023

Вип. 32., сс. 22-27. URL: https://library.udpu.edu.ua/library_files/psuh_pedagog_prob1_silsk_shkolu/32/visnuk_3.pdf

4. Педагогічний словник. (2001). За ред. М. Д. Ярмаченка. Пед. думка. Київ.

5. Характеристика естетичного смаку. (2010).

URL: <https://osvita.ua/vnz/reports/culture/10752/>

6. Чжоу Мінъ. (2019). Естетичний смак як складова естетичного виховання вітчизняних та китайських учителів музичного мистецтва. *Інноваційна педагогіка*. Вип. 9. Т. 1., сс. 134-137. URL: http://www.innovpedagogy.od.ua/archives/2019/9/part_1/31.pdf

Анна Тернова,

здобувачка другого (магістерського) рівню

ORCID ID 0009-0008-2835-7104.

Державний заклад «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»

Науковий керівник

Федорець М. О., кандидат педагогічних наук

РОЗВИТОК ТВОРЧИХ ЗДІБНОСТЕЙ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ В ПРОЦЕСІ ЗАГАЛЬНОЇ МУЗИЧНОЇ ОСВІТИ

Актуальність дослідження обумовлена змінами, що відбуваються в системі загальної середньої освіти, а також необхідністю концептуального теоретичного обґрунтування та практичної реалізації гуманістичної парадигми навчання та виховання, що передбачає звернення до сутності виховання сучасної людини, розвитку її творчих здібностей, духовного піднесення, формування вільної, гуманістично-орієнтованої особистості.

У контексті змін, що здійснюються в системі освіти, суттєвого удосконалення потребує загальна музична освіта та музично-естетичне виховання молодших школярів, оскільки музика є універсальним засобом духовного, інтелектуального та емоційного становлення дитини.

Сприйняття музики, елементарне музикування, спів, танець благотворно впливають на психічні та розумові процеси людини, збагачують внутрішній світ, сприяють всебічному розвитку, спонукають до самопізнання і самовираження, формують фантазію та здатність до творчості, експериментування, імпровізації. Модель поведінки та дії дитини в музично-ігровій діяльності є її орієнтовною установкою, основою для поведінки у житті. Сформовані в процесі творчого музикування морально-етичні норми стають невід'ємною частиною світогляду особистості, її культурно-моральними цінностями.

Разом з тим, домінуючий нині у музичному навчанні дитиноцентристський підхід, орієнтація на отримання музичних знань та умінь, увага до сприйняття музики, розуміння музичної мови сприяють розвитку

креативності дітей, розвитку їх творчих здібностей.

Стає очевидним, що загальна музична освіта молодших школярів здійснюється не тільки для того, щоб дати дітям певні відомості про музику та навчити їх співу. Її головною метою є виявлення природних творчих здібностей учня, формування особистісних якостей, культури поведінки та спілкування, імпровізаційних можливостей, інтелектуального та емоційного удосконалення, виховання почуття прекрасного.

Отже, у педагогічній практиці загальної музичної освіти виявляються суперечності між: потребою соціуму у всебічно розвинених членах суспільства та низькими результатами музично-естетичного виховання молодших школярів; необхідністю зміни підходів, форм, способів навчання музиці у закладах ЗСО та складністю здійснення цього в рамках традиційної музичної педагогіки; інтересами школяра до самоактуалізації засобами музично-ігрової діяльності та відсутністю науково обґрунтованих методик її реалізації в освітньому процесі; можливостями музично-ігрових технологій у розвитку творчих здібностей дітей та недостатньою підготовкою значної частини учителів до реалізації цієї діяльності на практиці.

Варто відзначити, що проблема всебічного розвитку особистості завжди стояла в центрі уваги багатьох науковців. Разом з тим, сьогодні практично поза увагою науковців, залишається проблема розвитку творчих здібностей молодших школярів та необхідність гуманізації освіти в умовах глобалізації та інформаційного суспільства.

Серед науковців відсутня єдність щодо розуміння поняття «творча особистість», «творчі здібності». Можливо це пов'язано з тим, що здібностей нараховують велику кількість, а тому узагальнити це поняття досить складно. Аналіз різних наукових підходів дозволив узагальнити поняття «здібності», під якими пропонуємо розуміти певні характеристики людини, які залежать від засвоєння знань, умінь і навичок, але самі не зводяться до знань, умінь і навичок. Людина народжується з задатками, які далі розвиваються у здібностях. В повній мірі це стосується і творчих здібностей, під якими варто розуміти особливий вид розумових здатностей, які виражаються в умінні здійснювати розумову діяльність за межами вимог, відхилятися під час мислення від традиційних норм, генерувати різноманітні оригінальні ідеї та знаходити способи їх вирішення. У загальної музичної освіти розвиток творчих здібностей взаємопов'язано з формуванням виконавських умінь та навичок. Чим різноманітніше вміння та навички молодших школярів, тим складніші завдання виконують школярі, реальніший задум, тим і багатша фантазія.

Розвиток творчих здібностей молодших школярів залежить від впливу різних чинників та від наявності відповідних педагогічних умов. В контексті глобалізації та інформаційного суспільства формування творчих здібностей школярів набуває особливої цінності, тому, що це пов'язано з потребами суспільства в креативному мисленні. Прискорення інформаційно-технічного розвитку призводить до збільшення попиту на особистості, які вміють мислити нестандартно, мають сучасний світогляд та орієнтуються в світі нових

цінностей. Розвиток творчих здібностей в таких умовах стає основною засадою для формування креативної особистості. Рушійною силою креативності є найсильніша людська потреба в творчості, яка формується та розвивається ще в молодшому шкільному віці (Креативність, 2016). Враховуючи той факт, що творчі здібності найкраще формуються в молодшому шкільному віці, найбільш ефективним є впровадження творчих завдань та вправ в процесі загальної музичної освіти в початкових класів закладів ЗСО.

Творчі здібності особистості, згідно з різними підходами зарубіжних та вітчизняних дослідників, мають певну структуру, яка є відносно стабільною при аналізі кількох особистостей. Однак щодо компонентів цієї структури серед науковців відсутня єдність. А. А. Радієвська пропонує трикомпонентну структуру творчих здібностей (мотиваційно-афективну, когнітивну та діяльнісно-поведінкову або емоційну) (Радієвська, 2012, с. 134). В. В. Марцинів в елементи такої структури включає мотиваційні, інтелектуально-логічні, інтелектуально-евристичні, моральні, естетичні, комунікативно-творчі, самоорганізаційні та індивідуальні здібності (Марцинів, 2023). Проведений аналіз різних підходів дозволив до структури творчих здібностей молодших школярів в процесі загальної музичної освіти включити наступні компоненти: когнітивно-емоційний, особистісно-креативний, мотиваційно-ціннісний, діяльнісно-процесуальний та рефлексивний.

В дослідженні поняття «критерій» використовується як мірило, індикатор, орієнтир, на основі якого відбувається оцінка стану сформованості творчих здібностей молодших школярів в процесі загальної музичної освіти. Вимірювачем критерію є показники, які характеризують міру сформованості. Використання показників допомагає оцінити якість і рівень сформованості компетентності. На основі таких структурних компонентів музично-творчих здібностей (мотиваційно-творчі, слухацько-творчі, вокально-творчі, пластично-творчі, інструментально-творчі та інші) розроблено критерії та показники розвиненості музично-творчих здібностей молодших школярів в процесі загальної музичної освіти. Зокрема: мотиваційно-творчий; емоційно-образний; вокально-творчий; пластично-ритмічний; інструментально-творчий та інші. Кожен критерій має свої показники. Виділяються такі рівні: низький (репродуктивний), середній (продуктивний) та високий (креативний) (Чжао Ю. 2021, с. 5). Для дослідження використовуються різні методики: педагогічне спостереження, бесіда, вивчення продуктів діяльності учнів молодшого шкільного віку, ігри, опитування, анкетування, тестування, метод експертних оцінок, вправи, спостереження, протокольна фіксація.

Покращення рівня творчих здібностей молодших школярів в процесі загальної музичної освіти можливо досягти лише при комплексному удосконаленні музичної освіти в країні за рахунок її більш тісної інтеграції в європейську культурно-освітню парадигму. Цьому має сприяти підвищення соціального статусу учительської професії; покращення професійної підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва; покращення технічного обладнання навчальних кабінетів музичного мистецтва; збільшення кількості тижневих

годин для музичного мистецтва. Формуванню фахової та цифрової компетентностей майбутніх учителів музичного мистецтва також сприятиме інтеграція в художньо-освітній процес інформаційно-комунікаційних технологій.

Безпосередньо покращення розвитку творчих здібностей учнів молодших класів можна досягти за рахунок використання мультимедійних технологій, активного застосування інтернет-мережі та комп'ютерних навчальних програм, а також накопичення учнями досвіду музичної творчості. При цьому варто розширити використання на уроках музичного мистецтва музично-дидактичних ігор, які сприяють розвитку творчого мислення. Позитивно впливає на творчий розвиток дітей використання музичних творів на інших уроках, не пов'язаних напряму з музикою. Під час уроків з різноманітних навчальних дисциплін музика створює атмосферу емоційної чутливості, гармонійності, які допомагають розвивати дитячу творчість.

Література

1. Креативність – головна здібність людини в 21 столітті. (2016). URL: <https://creativecountry.org/creativity21/>
2. Марцинів В. В. (2023). Структурні компоненти творчих здібностей учнів шкіл мистецтв у навчальному процесі з використанням електронного музичного інструментарію. URL: <https://enpuir.npu.edu.ua/bitstream/handle/123456789/18956/Martsyniv%2C%20V.%20V..pdf?sequence=1>
3. Радієвська А. А. (2012). Структурні компоненти творчих здібностей учнів молодших класів ліцеїв мистецтв як наукова проблема. *Засоби навчальної та науково-дослідної роботи* : зб. наукових праць Харківського національного пед. університету імені Г. С. Сковороди. Харків. №39., с. 134.
4. Чжао Ю. (2021). Розвиток творчих здібностей дітей молодшого шкільного віку засобами ігрових художньо-педагогічних технологій : дис. ... д-ра філософії в галузі педагогіки : 01. Київ. 276 с.

Anastasia Bersh,
State Institution "K. D. Ushinsky South
Ukrainian National University"
Supervisor: Ph.D. in Art History,
Associate Professor of the Department
of Music Art and Choreography
Olga Voronovska

MUSICAL VARIETY AS AN ARTISTIC PHENOMENON OF MODERN MASS CULTURE

Among the wide variety of performing arts, pop music firmly occupies a special place, being an independent phenomenon of artistic culture. The powerful influence of pop art on a wide audience, in our opinion, is caused, first of all, by a

ЗМІСТ

Федорець, М., Сян Хаоран	ПРОБЛЕМА ФОРМУВАННЯ ЕСТЕТИЧНОГО СМАКУ УЧНІВ МИСТЕЦЬКИХ ШКІЛ В СУЧАСНИХ УМОВАХ	3
Тернова, А.	РОЗВИТОК ТВОРЧИХ ЗДІБНОСТЕЙ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ В ПРОЦЕСІ ЗАГАЛЬНОЇ МУЗИЧНОЇ ОСВІТИ	7
Bersh, A.	MUSICAL VARIETY AS AN ARTISTIC PHENOMENON OF MODERN MASS CULTURE	10
Будаєва, А., Іригіна, С.	ФЕНОМЕН РИТМУ ЯК ПРИНЦИП ОРГАНІЗАЦІЇ СВІТУ ТА ЕСТЕТИЧНА КАТЕГОРІЯ	13
Касьяненко, Л.	ФОРМУВАННЯ МУЗИЧНОЇ ПАМ'ЯТІ У ПРОЦЕСІ НАВЧАННЯ	17
Lushtei, E.	JAZZ - MODERN DANCE AS A DIRECTION OF MODERN DANCE	19
Лонська, А.	ARTISTIC DEVELOPMENT OF FUTURE SPECIALISTS USING UKRAINIAN CHORAL ART	21
Новосадова, А.	КОМУНІКАТИВНИЙ АСПЕКТ ФОРМУВАННЯ ЖАНРОВО-СТИЛЬОВОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ВИКЛАДАЧІВ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА ТА ХОРЕОГРАФІЇ	24
Martyniuk, O.	PEDAGOGICAL CONDITIONS FOR THE FORMATION OF AUDIO-INTONATION CULTURE OF FUTURE SPECIALISTS IN THE FIELD OF MUSICAL ART IN THE PROCESS OF PIANO TRAINING	26
Торшина, К., Линенко, А.	ФОРМУВАННЯ ВИКОНАВСЬКОЇ НАДІЙНОСТІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ МУЗИЧНОЇ ОСВІТИ В КЛАСІ ФОРТЕПІАНО	28
Холоденко, Я.	СТРУКТУРНІ КОМПОНЕНТИ ФЕНОМЕНУ КОМУНІКАТИВНОЇ КУЛЬТУРИ МАЙБУТНІХ ВЧИТЕЛІВ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА	31
Liulka, A.	IMPLEMENTATION METHODS OF DRAMATURGY PRINCIPLES IN CONTEMPORARY DANCE PRODUCTION: PEDAGOGICAL ASPECT	35
Шкрібтій, Д.	ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ВТІЛЕННЯ ХОРЕОГРАФІЧНОГО ОБРАЗУ ЗАСОБАМИ СУЧАСНОГО ТАНЦЮ	39
Сакура, О.	ФОРМУВАННЯ СЦЕНІЧНОЇ КУЛЬТУРИ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ (НА ПРИКЛАДІ ОПАНУВАННЯ АРІЇ «JE DORS SUR LES ROSES» З МЮЗИКЛУ «MOZART L'OPÉRA ROCK»)	41
Удич, М.	АКТУАЛЬНІСТЬ ЗАСТОСУВАННЯ ДИСТАНЦІЙНИХ ФОРМ НАВЧАННЯ В СУЧАСНІЙ СИСТЕМІ ОСВІТИ	45
Яцюра, С.	ПОНЯТТЯ МУЗИЧНОГО АФЕКТУ: ЕТИМОЛОГІЯ ТА РОЗУМІННЯ	47
Ян Пенфей	ДО ПИТАННЯ ВДОСКОНАЛЕННЯ У МАЙБУТНІХ ВИКЛАДАЧІВ ВОКАЛУ НАВИЧОК ВОКАЛЬНОЇ ОРФОЕПІЇ У ВИКОНАННІ КАМЕРНИХ ТВОРІВ НІМЕЦЬКИХ РОМАНТИКІВ	48